

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคำวิเศษณ์และคำขยาย

บรรจบ พันธุมธธา¹ กล่าวว่า คำวิเศษณ์ คือคำที่ทำหน้าที่ขยายความให้ชัดเจน สมบูรณ์ขึ้น แยกออกเป็น 2 พวก คือ

1. คำวิเศษณ์ขยายนาม (เรียกคุณศัพท์) แยกออกเป็น 7 ชนิด คือ
 - 1.1 คำคุณศัพท์บอกลักษณะหรือภาวะ
 - 1.2 คำคุณศัพท์บอกจำนวนนับ
 - 1.3 คำคุณศัพท์บอกจำนวนนับไม่ได้
 - 1.4 คำคุณศัพท์บอกจำนวนแบ่งแยก
 - 1.5 คำคุณศัพท์ขยายนามที่ชี้เฉพาะ
 - 1.6 คำคุณศัพท์ที่เป็นคำถาม
 - 1.7 คำคุณศัพท์บอกความไม่ชี้เฉพาะเจาะจง
2. คำวิเศษณ์ขยายกริยาคุณศัพท์ หรือตัวเอง (เรียกกริยวิเศษณ์) แยกออกเป็น 9 ชนิด คือ
 - 2.1 คำกริยวิเศษณ์บอกอาการและภาวะ
 - 2.2 คำกริยวิเศษณ์บอกเวลา
 - 2.3 คำกริยวิเศษณ์บอกสถานที่
 - 2.4 คำกริยวิเศษณ์บอกประมาณ
 - 2.5 คำกริยวิเศษณ์บอกความแบ่งแยก
 - 2.6 คำกริยวิเศษณ์บอกความชี้เฉพาะ
 - 2.7 คำกริยวิเศษณ์บอกความไม่ชี้เฉพาะ

¹ บรรจบ พันธุมธธา. ลักษณะและการใช้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8 (ฝ่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530) หน้า 170 - 189.

2.8 คำกริยาวิเศษณ์บอกคำถาม

2.9 คำกริยาวิเศษณ์บอกความรับและปฏิเสธ

นววรรณ พันธุมธา¹ จำแนกคำในภาษาไทยตามหน้าที่ในการสื่อสารออกเป็น 6 หมวด คือ คำเรียก-ร้อง, คำหลัก, คำแทน, คำขยาย, คำเชื่อม และคำเสริม และได้จัดคำวิเศษณ์อยู่ในประเภทคำขยาย

นววรรณ พันธุมธา ได้จำแนกคำวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่ขยายคำกริยาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. คำวิเศษณ์ที่ขยายกริยาแสดงอาการ
2. คำวิเศษณ์ที่ขยายกริยาแสดงภาพ
3. คำวิเศษณ์ขยายกริยาแสดงประสบการณ์

อยู่เคียง แซ่โค้ว² (2520) ได้ศึกษาหมวดคำในภาษาไทยเชิงใหม่ เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชื่อ หมวดคำในภาษาไทยเชิงใหม่ และได้จำแนกคำในภาษาไทยเชิงใหม่ออกเป็นหมวดต่างๆ โดยอาศัยตำแหน่งคำในประโยคเป็นเกณฑ์ โดยถือหลักว่าคำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้ หรือปรากฏแทนที่กันได้ในรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งเป็นคำในหมวดเดียวกัน ผู้ศึกษาจำแนกคำได้ทั้งหมด 27 หมวดคำ ในจำนวนนี้ ผู้ศึกษารวบรวมเอาคำคุณศัพท์และคำกริยาวิเศษณ์เข้าไว้ด้วย

อยู่เคียง แซ่โค้ว กล่าวว่า คำคุณศัพท์คือคำที่ปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยค 6 ก และ 6 ข ซึ่งมี 5 ตำแหน่ง และ 6 ตำแหน่งตามลำดับข้างล่างนี้ และต้องไม่ใช่คำนาม คำสรรพนาม คำบอกกำหนดเสียงสูง หรือคำบอกลักษณะเสียงสูง-ตก

¹นววรรณ พันธุมธา. ไวยากรณ์. (รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, มปท.) หน้า 41- 42.

²อยู่เคียง แซ่โค้ว. หมวดคำในภาษาไทยเชิงใหม่. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520)

กรอบ 6 ก

คย.

คำนาม		คำกริยากรรม 1	คำบุพบท	คำนาม
เสือ	ใหม่	อยู่	ใน	ตู้

กรอบ 6 ข

คย.

คำนาม	คำนาม		คำกริยากรรม 1	คำบุพบท	คำนาม
เสือ	ตัว	ใหม่	อยู่	ใน	ตู้

คำกริยาวิเศษณ์ คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคคตสอบที่ 12 กรอบใดกรอบหนึ่งข้างล่างนี้ได้ และต้องไม่ใช่คำกริยา คำช่วยหลังกริยา คำหลังกริยา หรือคำลงท้าย

กรอบ 12 ก

คย.

คำนาม	คำกริยากรรม 1	
น้อง	เตว	ช้า

กรอบ 12 ข

คย.

คำนาม	คำช่วยหน้ากริยา	คำกริยากรรม	
แม่	จะ	นอน	ก่อน

กรอบ 12 ค

คย.

คำนาม	คำกริยากรรม	คำนาม	
น้อง	กิน	เข้า	เวช

กรอบ 12 ง

ดข.

คำนาม	คำกริยาพิภพกรรม	คำนาม	คำนาม	
คำ	สอน	เลข	น้อง	คนเคียว

บรรพต เปรมชู¹(2522) ได้ศึกษาคำวิเศษณ์และสำนวนพจนานานาอีสาน เสนอเป็นหนังสือชื่อ คำวิเศษณ์และสำนวนพจนานานาอีสาน ในหนังสือเล่มนี้ได้จำแนกคำวิเศษณ์ออกเป็นประเภทต่างๆ อย่างละเอียดดังนี้

- คำวิเศษณ์บอกลักษณะการเดิน
- คำวิเศษณ์บอกอาการของการวิ่ง
- คำวิเศษณ์ประกอบกรณัง
- คำวิเศษณ์ประกอบกรณีน
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะอารมณ์
- คำวิเศษณ์เกี่ยวกับการพูดจา
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะการขี้มหัว
- คำวิเศษณ์บอกเสียง
- คำวิเศษณ์บอกนิสัยใจคอ
- คำวิเศษณ์บอกจำนวนและประมาณ
- คำวิเศษณ์เกี่ยวกับสีและแสง
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะของหน้าตา
- คำวิเศษณ์บอกเวลาหรือเกี่ยวกับเวลา
- คำวิเศษณ์บอกขนาด
- คำวิเศษณ์บอกสภาพหรือคุณสมบัติ
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะของสิ่งที่ห้อยลงมา
- คำวิเศษณ์ที่บอกลักษณะของที่ตั้งหรือวางไว้
- คำวิเศษณ์บอกอาการคันหรือกระ โดด โดดเต็น
- คำวิเศษณ์บอกกลิ่น
- คำวิเศษณ์บอกกรส
- คำวิเศษณ์บอกอาการ

¹บรรพต เปรมชู. คำวิเศษณ์และสำนวนพจนานานาอีสาน. (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2522) หน้า 3 - 53.

- คำวิเศษณ์บอกคุณลักษณะ
- คำวิเศษณ์บอกความเป็นนามวลเป็นบ่อ
- คำวิเศษณ์บอกความเคลื่อนไหวทั่วไป
- คำวิเศษณ์บอกความรู้สึก
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะของสิ่งอ โจ้ง กลม
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะไม่เรียบ ขรุขระ แห้งเหว้า
- คำวิเศษณ์บอกความจริงและเป็นเส้นดิ่ง
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะที่แตกหรือบานออก
- คำวิเศษณ์บอกความสวยงาม
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะท่าทาง
- คำวิเศษณ์บอกลักษณะของสิ่งที่ไหลออกมาจากรูาน
- คำวิเศษณ์ทั่วไป

อุดม พรประเสริฐ¹(2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาไทยอีสาน ได้ให้คำจำกัดความว่า คำวิเศษณ์สองพยางค์คือคำที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เป็นคำที่มีสองพยางค์
2. เป็นคำที่ขยายคำนามหรือคำกริยา
3. เป็นคำที่แสดงความหมายร่วมกับคำที่ถูกขยาย
4. เป็นคำที่มีตำแหน่งหลังคำที่ถูกขยาย และสามารถปรากฏอยู่ในช่องว่าง

ของกรอบประโยคต่อไปนี้ กรอบใด กรอบหนึ่งได้ ดังนี้

กรอบที่ 1 นาม _____ อกรรมกริยา คำหลังกริยา

กรอบที่ 2 นาม สกรรมกริยา นาม _____

กรอบที่ 3 นาม อกรรมกริยา _____

กรอบที่ 4 นาม _____ สกรรมกริยา นาม

นอกจากนี้ อุดม พรประเสริฐ ยังได้จำแนกประเภทของคำวิเศษณ์สองพยางค์ตามลักษณะโครงสร้างได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทซ้ำทั้งคำ
2. ประเภทซ้ำคำบางส่วน

และจำแนกประเภทคำวิเศษณ์สองพยางค์ตามความหมายเป็น 10 ประเภทดังนี้

1. บอกอาการ

¹อุดม พรประเสริฐ. คำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาไทยอีสาน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523)

2. บอกลักษณะรูปร่าง
3. บอกกรส
4. บอกกลิ่น
5. บอกสีขง
6. บอกแสงสี
7. บอกกลิ่นฐาน
8. บอกขนาด
9. บอกความแน่นอน
10. บอกปริมาณมากน้อย

มีวรรณ สิริวัฒน์ (2525) ศึกษาคำขยายในภาษาถิ่นเชียงใหม่เสนอในบทความเรื่อง “คำขยายในภาษาถิ่นเชียงใหม่” พบว่า คำขยายในภาษาถิ่นเชียงใหม่จำแนกประเภทตามลักษณะโครงสร้างของพยางค์ได้ทั้งหมด 5 ประเภท คือ

1. คำขยายประเภทมีเพียง 1 พยางค์
2. คำขยายประเภทมี 2 พยางค์
 - 2.1 คำขยาย 2 พยางค์ มีเสียงสระอู กับสระอิ โดยพยัญชนะต้น, ตัวสะกดและวรรณยุกต์เหมือนกัน
 - 2.2 คำขยาย 2 พยางค์ ต่างสระ แต่เป็นสระเสียงสั้นทั้งคู่ ข้ำวรรณยุกต์และพยัญชนะต้น
 - 2.3 คำขยาย 2 พยางค์ ใช้สระเดียวกัน ตัวสะกด วรรณยุกต์เดียวกัน แต่ใช้พยัญชนะต้นต่างกัน
 - 2.4 คำขยาย 2 พยางค์ ใช้สระเดียวกับฐาน ส่วนมากพยางค์ที่สองใช้คำเดียวกับฐาน แต่ใช้วรรณยุกต์เดียวกันกับพยางค์แรก พยัญชนะต้นส่วนมากเป็น ต กับ ป
 - 2.5 คำขยาย 2 พยางค์ ใช้สระและวรรณยุกต์เดียวกันทั้ง 2 พยางค์ แต่ต่างจากฐาน ส่วนมากเป็นคำตาย สระเสียงสั้นจะให้ความหมายทางลบ สระเสียงยาวคำเป็นจะให้ความหมายทางบวก
 - 2.6 คำขยาย 2 พยางค์ พยางค์แรกซ้ำพยัญชนะต้นและสระเดียวกับฐาน แต่ไม่มีตัวสะกด พยางค์แรกและพยางค์หลังซ้ำสระและวรรณยุกต์ต้น
 - 2.7 คำขยาย 2 พยางค์ ใช้คำซ้ำกัน

3. คำขยาย 2 พยางค์
แต่ใช้ฐานซ้ำ 2 คำ โดยใส่คำขยายเข้าระหว่างฐาน 2 คำ คำขยายทั้ง 2 พยางค์ จะซ้ำสระและพยัญชนะต้นกัน พยางค์แรกสระเสียงสั้น ไม่มีตัวสะกด พยางค์ที่ 2 มีตัวสะกด

4. คำขยายมี 3 พยางค์
ประเภทนี้มีฐาน 1 ตัว คำขยายพยางค์ที่ 1 เป็นสระเสียงสั้น คำขยายพยางค์ที่ 2 และ 3 เป็นสระเดียวกัน ตัวสะกดวรรณยุกต์เดียวกันต่างกันแต่พยัญชนะต้น

5. คำขยายมี 4 พยางค์
5.1 คำพยางค์ที่ 1 กับ 3 ใช้คำเดิม พยางค์ที่ 2 กับ 4 ใช้คำเดียวกัน พยางค์ที่ 4 มีตัวสะกด แต่เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยน

5.2 คำขยายพยางค์ที่ 2 กับที่ 3 ใช้สระ วรรณยุกต์ซ้ำกัน พยัญชนะต้นต่างกัน พยางค์ที่ 3 กับ 4 ใช้พยัญชนะต้นกับวรรณยุกต์ซ้ำกัน สระต่างกัน

5.3 คำขยายพยางค์ที่ 1 กับ 3 มีสระเหมือนกัน พยางค์ที่ 1 เป็นสระเสียงสั้น ไม่มีตัวสะกด พยางค์ที่ 3 มีตัวสะกด พยางค์ที่ 2 กับ 4 ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันคู่พยางค์ที่ 1 กับ 3 และพยางค์ที่ 1 กับ 2 ใช้เสียงวรรณยุกต์เดียวกัน พยางค์ที่ 3 กับ 4 ใช้วรรณยุกต์เดียวกัน ส่วนมากทั้ง 4 พยางค์ใช้พยัญชนะต้นเดียวกัน

5.4 คำขยายพยางค์ที่ 1 กับ 3 ซ้ำกัน พยางค์ที่ 2 กับ 4 สระเหมือนกัน พยางค์ที่ 4 มักมีตัวสะกดหรือเสียงยาว ส่วนมากทั้ง 4 พยางค์ใช้พยัญชนะต้นตัวเดียวกันหมด

5.5 คำขยายพยางค์ที่ 1 กับพยางค์ที่ 3 คำเดียวกัน นอกนั้นไม่เหมือนกันเลย

5.6 คำขยายพยางค์ที่ 1 กับ 2 ซ้ำกัน พยางค์ที่ 3 กับพยางค์ที่ 4 ซ้ำกัน
จิราภรณ์ ไชยศรี¹ (2527) ได้ศึกษาคำขยายกริยาในภาษาถิ่นลำพูน เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชื่อ คำขยายกริยาในภาษาถิ่นลำพูน โดยอาศัยความหมายของคำเป็นหลักในการแบ่งชนิดของคำขยายกริยา ผลของการวิจัยพบว่า คำที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาได้ มี 3 ชนิด ซึ่งในจำนวนนี้มีคำวิเศษณ์ด้วย

จิราภรณ์ ไชยศรี กล่าวว่า คำวิเศษณ์ หมายถึงคำที่ช่วยแสดงลักษณะของอาการต่างๆ หรือสภาพต่างๆ ให้ชัดเจนขึ้น ในภาษาถิ่นลำพูน คำวิเศษณ์เป็นคำขยายที่มีจำนวนมากที่สุด คำวิเศษณ์ส่วนมากไม่ใช่ตามลำพัง แต่เมื่อนำคำวิเศษณ์ไปประกอบคำอื่นจะสามารถขยายความหมายของคำเหล่านั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งในบางกรณียังทำให้ทราบถึงความรู้สึกของผู้

¹จิราภรณ์ ไชยศรี. คำขยายกริยาในภาษาถิ่นลำพูน. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527)

พูดเกี่ยวกับสิ่งที่เขากล่าวถึง หรืออาการที่เขากล่าวถึงอีกด้วย และได้แบ่งประเภทคำวิเศษณ์ตามลักษณะโครงสร้างออกเป็น 4 ประเภทคือ

- 1/ คำวิเศษณ์ชนิดคำพยางค์เดียว
2. คำวิเศษณ์ชนิดคำสองพยางค์ จำแนกได้ 2 ชนิด
- 3/ คำวิเศษณ์ชนิดคำสามพยางค์
4. คำวิเศษณ์ชนิดคำสี่พยางค์ จำแนกได้ 2 ชนิด

2. การศึกษาภาษาในแง่โครงสร้างและอรรถศาสตร์

Ruengdet Pankhuenkhat¹(2522) ได้ศึกษาคำซ้ำในภาษาล้านนาจากบทความเรื่อง “Types of Reduplication in Lanna” และได้แบ่งคำซ้ำในภาษาล้านนาออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แบบที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ การซ้ำการเลียนเสียงธรรมชาติ, การซ้ำคำมูล และการซ้ำคำประสม
2. แบบที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ ต่างกันที่ตำแหน่งและระดับของสระ, ต่างกันเฉพาะความสั้นยาวของสระ, ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์และสระ หรือต่างเพียงเสียงวรรณยุกต์อย่างเดียว และการเติมหน่วยเสริมรูป

Theraphan L. Thongkum²(2522) ได้ศึกษาคำซ้ำในภาษาอีสานในบทความเรื่อง “Inconicity of Vowel qualities in Northeastern Thai Reduplicated word” ผู้เขียนเสนอว่าความแตกต่างในแง่ระดับและสระของคำซ้ำจะมีความสัมพันธ์กับความหมายของสิ่งที่ขยายคำซ้ำที่ใช้สระอุ อู อี อื้อ เออะ เออ จะใช้ขยายสิ่งที่มีขนาดใหญ่ คำซ้ำที่ใช้สระอะ เอ อะ อา ใช้ขยายสิ่งที่มีขนาดกลาง และคำซ้ำที่ใช้สระอิ อี แอะ แอ เออะ ออ ใช้ขยายสิ่งที่มีขนาดเล็ก

สุวัทนา เลี่ยมประวัติ³(2526) ได้ศึกษาลักษณะคำซ้ำในภาษาล้านนา เสนอในบทความเรื่อง “ลักษณะคำซ้ำในภาษาล้านนา” พบว่า คำซ้ำในภาษาล้านนามี 2 ประเภท คือ

¹Ruengdet Pankhuenkhat. “Types of Reduplication in Lanna” Indian Linguistics vol 40 Num 4 (India : Pune, 1979) p 214 - 217.

²Theraphan L. Thongkum “Inconicity of vowel qualities in Northeastern Thai Reduplication word” Study in Thai and Mon Khmer Phonetics and Phonology by Theraphan L.Thongkum and others (Bangkok : Chulalongkorn University Press, 1979) p 247 - 260.

³สุวัทนา เลี่ยมประวัติ. “ลักษณะคำซ้ำในภาษาล้านนา” วารสารมนุษยศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 1-2 (คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2528)

1. คำซ้ำแท้ (Repetitive Reduplication) คือคำซ้ำที่เกิดจากการนำพยางค์มาซ้ำกันตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป หรือเปลี่ยนเพียงเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น และในกรณีที่คำนั้นมีหลายพยางค์ อาจซ้ำทั้งหมดหรือซ้ำเพียงบางพยางค์ก็ได้

2. คำซ้ำเทียม (Phonemic Reduplication) คือลักษณะที่เกิดจากการซ้ำหน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ โดยที่พยางค์ใดพยางค์หนึ่งของคำซ้ำเทียมอาจมีความหมายหรือไม่มีหมายก็ได้

นอกจากนั้น สุวัฒน์ เลียมประวิติ ยังได้จำแนกประเภทคำซ้ำตามลักษณะความหมายออกเป็น 13 ประเภทคือ

1. แสดงความหมายเป็นพหูพจน์
2. แสดงความหมายแยกจำนวนออกเป็นส่วนๆ
3. แสดงกริยาและลักษณะอาการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
4. แสดงความหมายถึงจำนวนที่มากกว่าเดิม
5. แสดงความหมายอ่อนลงกว่าเดิม
6. แสดงความหมายที่หนักแน่นกว่าเดิม
7. แสดงความหมายไม่เจาะจง
8. แสดงความหมายที่ไม่ต่างจากคำเดิมเท่าใดนัก
9. แสดงการกระทำที่สลับกัน
10. แสดงความยำ, ลัง หรือชักชวน
11. แสดงทัศนคติและอารมณ์
12. แสดงความหมายในเชิงปฏิเสธ
13. แสดงความหมายเด่นและความหมายรวม

รุ่งอรุณ ทิมขุนทดเถียร¹(2527) ศึกษาคำลงท้ายในภาษาเชียงใหม่ เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชื่อเรื่อง คำลงท้ายในภาษาเชียงใหม่ พบว่า ลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายศึกษาคตามระบบความสูงต่ำของเสียงความสั้นยาวของพยางค์ และลักษณะของเส้นเสียงในการลงท้ายพยางค์ ผู้ศึกษาสามารถจำแนกประเภทคำลงท้ายได้ถึง 13 ประเภท

ในด้านลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำลงท้าย ผู้ศึกษาพบว่าทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่

1. คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการจัดแย้ง
2. คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการชักชวนขอร้อง

¹รุ่งอรุณ ทิมขุนทดเถียร. คำลงท้ายในภาษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527)

3. คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการสั่งหรือตักเตือน
4. คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการคาดคะเน
5. คำลงท้ายที่แสดงความหมายในการแสดงความสุภาพ

นอกจากนี้ รุ่งอรุณ ทีฆขุนทดเถียร ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียง และลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำลงท้ายในภาษาไทยใหม่ พบว่า ลักษณะทางเสียง นอกจากจะช่วยแบ่งความหมายย่อยของคำลงท้ายที่แบ่งตามลักษณะทางอรรถศาสตร์แล้ว ยังแสดงว่าคำลงท้ายที่แบ่งตามลักษณะทางอรรถศาสตร์นั้นก็ยังมีลักษณะทางเสียงที่ชัดเจนอีกด้วย เช่น คำลงท้ายประเภทที่มีความหมายในการสั่งจะมีระดับความสูงต่ำของเสียงเป็นเสียงต่ำระดับ หรือเสียงต่ำ-ตก หรือคำลงท้ายประเภทที่มีความหมายในการบอกข้อมูลจะมีความสูงต่ำของเสียงเป็นเสียงกลางระดับ เป็นต้น

วาสนา สุตตาสอน¹(2530) ศึกษาลักษณะคำซ้ำของภาษาลาวในภาษาถิ่นญวียง เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ชื่อ ลักษณะคำซ้ำของภาษาลาวในถิ่นญวียง พบว่า คำซ้ำในภาษาไทยอีสานจะสามารถสื่อความหมายด้านลักษณะรูปร่างและขนาดต่างๆ ของคน สัตว์ หรือสิ่งของ โดยผู้พูดและผู้ฟังจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำจึงจะสามารถสื่อสารกันได้อย่างถูกต้อง ผู้ศึกษาได้จำแนกประเภทคำซ้ำในภาษาไทยอีสานถิ่นญวียงออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำซ้ำแท้ (Repetitive Reduplication) แยกเป็นคำซ้ำแท้สองพยางค์ 3 รูปแบบ และคำซ้ำแท้สี่พยางค์ 3 รูปแบบ
2. คำซ้ำเทียม (Phonemic Reduplication) แยกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำซ้ำที่มีเสียงพยัญชนะต้น เสียงวรรณยุกต์ และพยัญชนะท้ายเหมือนกัน แต่เสียงสระต่างกัน, คำซ้ำที่มีเสียงพยัญชนะต้นต่างกัน สระและตัวสะกดเหมือนกัน ส่วนเสียงวรรณยุกต์จะเหมือนกันหรือต่างกัน และคำซ้ำที่มีเสียงพยัญชนะต้นซ้ำกัน สระและตัวสะกดอาจจะเหมือนกันหรือต่างกัน อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือต่างกันทั้งสองอย่าง

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่า คำซ้ำสามารถเกิดในตำแหน่งของคำนาม หรือคำสรรพนาม และคำวิเศษณ์ ซึ่งคำซ้ำแท้และคำซ้ำเทียมจะเกิดในตำแหน่งนี้มากที่สุด ส่วนในด้านรูปแบบของคำซ้ำจำแนกตามความหมายพบว่ามี 9 ประเภท คือ

1. แสดงความหมายเป็นพหูพจน์ หรือจำนวนที่มากขึ้นกว่าเดิม
2. แสดงความหมายแยกจำนวนเป็นอย่างๆ

¹วาสนา สุตตาสอน. ลักษณะคำซ้ำของภาษาลาวในถิ่นญวียง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์และภาษาเอเชียอาคเนย์ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530)

3. แสดงกริยาและลักษณะอาการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
4. แสดงความหมายอ่อนลงกว่าเดิม หรือไม่เจาะจง
5. แสดงความหมายเน้นหรือหนักกว่าเดิม
6. แสดงการกระทำที่สลับกัน
7. แสดงทัศนคติและอารมณ์
8. การซ้ำทำหรือความไพเราะทางบทกวี
9. การแสดงความหมายโดยใช้ลักษณะทางเสียง (sound symbolism) มี 2

อย่าง คือ

1. การซ้ำเสียงพยัญชนะ เช่น คำเลียนเสียงธรรมชาติ
2. การซ้ำเสียงสระ ซึ่งใช้สื่อความหมายของขนาดและปริมาณของ

วัตถุ คน หรือสัตว์ ผู้ศึกษาพบว่าคำซ้ำเสียงประเภทนี้สามารถใช้เปรียบเทียบขนาดของวัตถุ จากระดับใหญ่ที่สุดถึงระดับเล็กที่สุดได้ถึง 5 ระดับ

อุบลรัตน์ พันธุมินทร์¹(2531) ได้ศึกษาสกรรณกริยาบอกอาการในภาษาถิ่น เชียงใหม่ เสนอในวิทยานิพนธ์เรื่อง สกรรณกริยาบอกอาการและการเปลี่ยนแปลงในภาษาถิ่น เชียงใหม่ : การศึกษาความคล้ายคลึงกันของความหมาย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสกรรณกริยาบอกอาการและการเปลี่ยนแปลงที่มีความคล้ายคลึงกันมีจำนวน 90 กลุ่ม และแบ่งตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงของผู้พูดเป็นกลุ่มย่อยได้ 5 กลุ่ม ส่วนอรรถลักษณะที่แสดงความคล้ายคลึงประกอบด้วยอรรถลักษณะที่ทุกคำในกลุ่มมีเหมือนกัน และอรรถลักษณะที่คำในกลุ่มมีแตกต่างกัน

3. ระบบเสียงในภาษาถิ่นนา

เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล²(2505) ศึกษาหน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่ เสนอในวิทยานิพนธ์เรื่อง หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่ พบว่า หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่ ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ มี 21 หน่วยเสียง แบ่งตามฐานที่เกิดได้ 6 ประเภท
2. หน่วยเสียงสระ มี 9 หน่วยเสียง แบ่งตามฐานที่เกิดได้ 4 ประเภท

¹อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. สกรรณกริยาบอกอาการและการเปลี่ยนแปลงในภาษาถิ่นเชียงใหม่ : การศึกษาความคล้ายคลึงกันของความหมาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531)

²เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล. หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505)

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ มี 6 หน่วยเสียง

นอกจากนี้ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาเปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาไทยเชียงใหม่ กับภาษาไทยกรุงเทพฯ พบว่ามีทั้งหน่วยเสียงที่เหมือนและแตกต่างกัน

กรรณิการ์ วิมลเกษม¹ (2534) เสนอเป็นตำราว่าด้วยแนวทางการศึกษาภาษาถิ่นเหนือ ชื่อ ภาษาถิ่นเหนือ จำแนกระบบเสียงในภาษาถิ่นเหนือออกได้ 3 ประเภท ได้แก่

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ
 - 1.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวน มี 20 หน่วยเสียง
 - 1.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบ มี 11 หน่วยเสียง
 - 1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย มี 9 หน่วยเสียง
2. หน่วยเสียงสระแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียง
 - 2.2 หน่วยเสียงสระประสม มี 6 หน่วยเสียง
3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ มี 8 หน่วยเสียง

ระบบเสียงในภาษาล้านนาและสัทอักษรแทนหน่วยเสียง²

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ
 - 1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ
 - 1.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวนมี 20 หน่วยเสียง ดังนี้

หน่วยเสียง	อักษรไทย	คำภาษาล้านนา	หน่วยเสียงภาษาล้านนา
1. /b-/	บ	บอก	[bɔ:k ⁸]
2. /p-/	ป	ไป	[pay ²]
3. /p ^h -/	พ, ผ	ผี	[p ^h i : ¹]
4. /d-/	ด	ดาว	[da:w ²]
5. /t-/	ต	ตี	[ti: ¹]

¹กรรณิการ์ วิมลเกษม. ภาษาถิ่นเหนือ. (Northern Thai Dialect) ภาควิชาภาษา
ตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.

²กรรณิการ์ วิมลเกษม. สด. น. 10 - 19

6. /t ^h -/	ถ, ท	ถ้วย	[t ^h u:ay ⁵]
7. /c-/	จ	ข้าง	[ca:ŋ ¹]
8. /k-/	ก	กิน	[kin ¹]
9. /k ^h -/	ข, ค	ขัน	[k ^h an ¹]
10. /ʔ-/	อ	อาน	[ʔa:p ³]
11. /f-/	ฝ, ฟ	ไฟ	[fay ²]
12. /s-/	ซ, ส, ศ, ษ	สี	[si: ¹]
13. /h-/	ห, ฮ	ฮ้าย	[ha:y ⁶]
14. /m-/	ม, หม	ม้า	[ma: ⁶]
15. /n-/	น, หน	น้ำ	[na:m ⁶]
16. /ŋ-/	ญ	ญัก	[ŋok ⁸]
17. /ŋ-/	ง, หง	งา	[ŋa:]
18. /l-/	ล, หล	ลำย	[la:y ⁴]
19. /w-/	ว, หว	แว่น	[we:n ⁴]
20. /y-/	ย, หย	ยา	[ya:]

1.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบ (Clusters) มีทั้งหมด 12 หน่วยเสียง

ดังนี้¹

หน่วยเสียง	คำภาษาสำเนียง	ความหมาย
1. /tw-/	[tway ²]	ทวย
2. /t ^h w-/	[t ^h way ²]	ทวย
3. /cw-/	[cwa: ⁵]	จัน, หยิบ
4. /kw-/	[kwe:n ³]	แก่ง, คล่องแคล่ว

¹ในหนังสือภาษาถิ่นเหนือ (Northern Thai Dialect) ของกรรณิการ์ วิมลเกษม มีคำควบกล้ำ 10 หน่วยเสียง แต่ผู้วิจัยค้นพบว่ามี 12 หน่วยเสียงตรงกับของสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ คือเพิ่มหน่วยเสียง /k^hw-/ และ /nw-/ จึงรวมเป็น 12 หน่วยเสียง

5. /k ^h w-/	[k ^h wa:y ²]	ควาย
6. /ʔw-/	[ʔwa:y ³]	กล้วย, หันกล้วย
7. /กึw-/	[กึwa:²]	ชิม (ใช้กับน้ำตาล-ชิม)
8. /กฺw-/	[กฺwa:y ⁶]	กล้วย, หันกล้วย
9. /sw-/	[swa:y ³]	เข่า
10. /nw-/	[tam ³ nwa:y ²]	ทำนาย
11. /lw-/	[lwa:n ⁴]	เปลือก, เตะ
12. /yw-/	[ywa:t ³]	หล่นลง

1.2. หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย (Final Consonant) เป็นพยัญชนะที่เกิดท้ายคำ หรือพยางค์ มีทั้งสิ้น 9 หน่วยเสียง ดังนี้

หน่วยเสียง	คำภาษาล้านนา	มาตราตัวสะกด
1. /-p/	แบบ [be:p ³]	แม่กบ
2. /-t/	สวด [su:at ⁴]	แม่กด
3. /-k/	ตัก [tok ⁷]	แม่กก
4. /-m/	ส้ม [som ⁵]	แม่กม
5. /-n/	เขียน [k ^h :e:n ¹]	แม่กน
6. /-ŋ/	วง [woŋ ²]	แม่กง
7. /-w/	แก้ว [ke:w ⁵]	แม่เกอว
8. /-y/	เลข [le:y ²]	แม่เกย
9. /-ʔ/	ดี [tiʔ ⁷]	ไม่มีตัวสะกด

2. หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 2.1. หน่วยเสียงสระเดี่ยว
- 2.2. หน่วยเสียงสระประสม

2.1. หน่วยเสียงสระเดี่ยว

หน่วยเสียงสระเดี่ยวมีทั้งสิ้น 18 หน่วยเสียง แยกเป็นสระเสียงสั้นและยาวอย่างละ 9 หน่วยเสียง ดังนี้

ส่วนของลิ้น ระดับลิ้น	หน้า		กลาง		หลัง	
	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว
สูง	i	i:	u	u:	ɯ	ɯ:
กลางค่อนข้างสูง	e	e:	ɤ	ɤ:	o	o:
กลางค่อนข้างต่ำ	ɛ	ɛ:			ɔ	ɔ:
ต่ำ			a	a:		

ตัวอย่างคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง

หน่วยเสียง	คำภาษาล้านนา	สัทอักษร
/i/	ลี	[si ⁷] (สอย)
/i:/	ดี	[di: ²]
/u/	หลีก	[lu:k ⁷]
/u:/	หื้อ	[hu: ⁵]
/ɯ/	สุก	[suk ⁷]
/ɯ:/	ปู	[pu: ²] (พดู)
/e/	เต๊ะ	[te ⁷]
/e:/	เคน	[ke:n ²] (ประเคน)
/ɤ/	เปื้อะ	[pɤ: ⁷] (โคลน)
/ɤ:/	แก้ง	[kɤ: ³]
/o/	สู่ม	[som ⁵]
/o:/	โว	[wo: ²] (อุบโฮ้อวด)
/ɛ/	แสะะ	[sɛ ⁷] (แทง)
/ɛ:/	แม่	[mɛ: ⁴]

/ɔ/	เมาะ	[mɔ:ʔ ⁷] (เหมาะ)
/ɔ:/	ออก	[ʔɔ:k ³]
/a/	กั๊	[kap ⁷]
/a:/	सान	[sa:n ¹]

2.2. หน่วยเสียงสระประสม

หน่วยเสียงสระประสมมีทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง เป็นสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวอย่างละ 3 หน่วยเสียง ดังนี้

/ia/	/i:a/	เอียะ	เอีย
/ua/	/u:a/	เอือะ	เอือ
/ua/	/u:a/	อัวะ	อัว

ตัวอย่างคำที่ประสมด้วยสระประสม

หน่วยเสียง	คำภาษาล้านนา	สัทอักษร
/ia/	เปี้ยะ	[piaʔ ⁷]
/i:a/	เสิช	[si:a ¹]
/u:a/	เมื่อ	[mɯ:a ²]
/ua/	ลัวะ	[luaʔ ⁶]
/u:a/	หัว	[p ^h u:a ¹]

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์แบบ 8 หน่วยเสียง¹

เสียงวรรณยุกต์	ลักษณะการออกเสียง	ใช้แทนเสียง ²
เสียงที่ 1	ต่ำ - ขึ้น 	จัตวา
เสียงที่ 2	กลาง - ระดับ 	สามัญ
เสียงที่ 3	ต่ำ - ตก 	เอก
เสียงที่ 4	สูง - ตก 	โท

¹กรรณิการั วิมลเกษม สด. หน้า 21 - 22

²เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นจึงเทียบเสียงกับเสียงวรรณยุกต์ปกติที่คุ้นเคยกัน

เสียงที่ 5	สูง - ตกและเส้นเสียงปิด		เพี้ยนระหว่างโท-ตรี
เสียงที่ 6	สูง - ขึ้น - ตก		
เสียงที่ 7	กลาง - ขึ้น		จัดว่า คำตายสั้น
เสียงที่ 8	สูงขึ้น		

ตัวอย่างเสียงวรรณยุกต์

เสียงที่ 1	ขา [k ^h a:]	สาม [sa:m ¹]
	กิน [kin ¹]	ปี [pi: ¹]
เสียงที่ 2	บิน [bin ²]	ดาว [da:w ²]
	นา [na: ²]	ปอ [pɔ: ²] (พอ)
เสียงที่ 3	ข่า [k ^h a: ³]	ไก่ [kay ³]
	บาด [ba:t ³]	บ่าว [ba:w ³]
เสียงที่ 4 ¹	ป้อ [pɔ: ⁴]	ลูก [lu:k ⁴]
	ฦ่าง [ña:ŋ ⁴]	ดี [ti: ⁴]
เสียงที่ 5	ข่า [k ^h a: ⁵]	ป้า [pa: ⁵]
	ส้ม [som ⁵]	ต้ม [tom ⁵]
เสียงที่ 6 ²	น้อง [nɔ:ŋ ⁶]	ต้อง [tɔ:ŋ ⁶]
	ว่อง [wɔ:ŋ ⁶]	แล้ว [lɛ:w ⁶]
เสียงที่ 7 ³	จับ [cap ⁷]	มัด [mat ⁷]
	กุด [kut ⁷]	จัก [cok ⁷]
เสียงที่ 8 ⁴	นุก [nok ⁸]	ลัก [lak ⁸]
	วัด [wat ⁸]	ทัวะ [puə? ⁸]

ในการเขียนสัทอักษรแทนเสียงของคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาสำนวนในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะใช้สัทอักษรตามที่ปรากฏในบทที่ 2 นี้เป็นเกณฑ์

สำหรับเกณฑ์การศึกษาวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์จะใช้เกณฑ์การศึกษาของอุดม พรประเสริฐ และมีวรรณ สิริวัฒน์ เป็นแนวเทียบ

^{1,2,3,4} เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ชัดเจนขึ้นผู้วิจัยจึงเพิ่มเติมตัวอย่างที่นอกเหนือจากแหล่งอ้างอิงขึ้นอีกได้แก่ คำว่า ฦ่าง ดี ว่อง แล้ว กุด จัก วัด และ ทัวะ ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ 5 และ 8 จะขีดเส้นใต้กำกับที่พยัญชนะต้นของพยางค์นั้นๆ ด้วย เช่น nip⁸ - nip⁸ ฦ่าง⁸ ฦ่าง⁸, ce:⁵ - ce:⁵ แจ้แจ้